

Till Riksdagens kulturutskott

Ärende: Bildningsalliansens utlåtande om Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och till lagar som har samband med den. RP 147/2021 rd

Allmänna synpunkter på regeringspropositionen

Fr.o.m. 1.8.2022 ersätter utbildning som handleder för examensutbildning (härefter; HUX) de tre utbildningar som nu erbjuds inom ramen för övergångsskedet mellan grundläggande utbildning och andra stadiet, d.v.s. påbyggnadsundervisning, utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. I propositionen föreslås att man gör finansieringsnivån mera enhetlig och att nivån på finansieringen är jämförbar.

Bildningsalliansen önskar i samband med reformen lyfta fram några aspekter. Utbildningens läroplansgrund innehåller studiedelar från alla de ovannämnda tre utbildningarna och studiedelarna kan väljas utgående från individens önskemål och behov samt enligt den fördelning som nämns i läroplansgrunderna. Utbildningen kan ordnas i samarbete med andra läroinrättningar. Studerande ska också kunna gå över till andra stadiets utbildning när som helst och enligt behov. Det här är motiverat och ändamålsenligt, även då det kan medföra problem att förverkliga då grupperna kan vara väldigt små. Enligt statistiken är det frågan om ca 84 personer inom påbyggnadsundervisningen och 54 inom den s.k. VALMA-utbildningen på svenska. För tillfället ordnas det inte förberedande utbildning för gymnasiet på svenska.

Bildningsalliansen anser det viktigt att man kan ordna utbildningen i samarbete med andra läroinrättningar eftersom sakkunskapen kan finnas i olika läroinrättningar och behov av HUX-utbildning kan variera i de olika regionerna. Samarbete bidrar också till ökad tillgänglighet av HUX-utbildningen. Finansieringen utgår ifrån den läroinrättning som har tillstånd att anordna HUX-utbildningen. Bildningsalliansen anser att finansieringen kan bli otillräcklig då målgruppen är liten och den sprider sig över flera läroinrättningsformer. Det är viktigt att man följer upp hur reformen förverkligas och om finansieringen är tillräcklig.

De svenskspråkiga folkhögskolorna har en lång och gedigen erfarenhet och sakkunskap att ordna påbyggnadsundervisning, den kompetensen bör beaktas och utnyttjas. Dessutom är folkhögskolan som lärmiljö ytterst lämplig för studerande som behöver socialt stöd och handledning

av sina studier samt en trygg och liten studiemiljö. Enligt den statistik som nämndes i motiveringarna för förslaget uppgavs det också att påbyggnadsundervisningen på svenska har fler studerande än utbildning som handleder för yrkesutbildning.

Idag erbjuder tre folkhögskolor påbyggnadsundervisning på svenska, de är placerade i Nyland och Österbotten. Flertalet studerande inom påbyggnadsundervisningen på svenska finns på dessa folkhögskolor. Utbildningen har visat sig vara fungerande och även om det i framtiden kommer att förverkligas inom HUX-utbildningen måste man följa upp resultaten för att garantera att man inte har förlorat en fungerande studieform i och med reformen.

Inom folkhögskolorna har man sedan 1.8.2021 även ordnat folkhögskoleutbildning för läropliktiga (s.k. folkhögskoleåret) inom ramen för den utvidgade läroplikten och som en av utbildningsformerna inom övergångsskedet. Inom de svenskspråkiga folkhögskolorna finns det en viss farhåga för att HUX-utbildningen och folkhögskoleåret kan komma att konkurrera med varandra på ett besvärligt sätt. Antalet studerande inom de båda utbildningarna beräknas vara litet och målgrupperna överlappar delvis varandra. Om studerandantalet blir lågt inom de två utbildningarna så finns det ingen ekonomisk möjlighet att förverkliga dem. Det här kan bidra till att utbildningsanordnarna inte i längden kan erbjuda utbildningarna och det påverkar tillgängligheten av dem.

Synpunkter på den föreslagna finansieringsmodellen

I propositionen föreslår man att utbildning som handleder för examensutbildning ska finansieras inom ramen för de tre olika finansieringssystem som nu existerar, d.v.s. finansieringen för grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Finansieringen skulle fastställas på basen av den utbildningsform som den läroinrättning som har anordnartillstånd representerar.

Finansieringsnivån inom de tre olika finansieringssystemen ska förenhetligas. Bildningsalliansen anser att finansieringens förenhetligande är bra men önskar att man följer upp finansieringens tillräcklighet och vid behov skrider till åtgärder, ifall det visar sig att resurserna är otillräckliga eller systemet inte är ändamålsenligt.

Bildningsalliansen oroar sig också för att ekonomin kan var utmanande och inte täcka resursbehovet om studerandegruppen är liten, vilket fallet är på många håll i Svenskfinland. Man behöver också beakta att det kan finnas studerande som bor på internat och resurser behövs även för att täcka de kostnaderna. Dessutom är det viktigt att finansieringen även täcker studerande med särskilda behov, oberoende vilken läroinrättningsform som anordnar utbildningen.

Det är enbart yrkesutbildningen som har ett finansieringssystem där man använder sig av höjningskoefficient för studerande i behov av särskilt stöd och därmed bör det beaktas att finansieringen också är tillräcklig då anordnaren är någon annan än yrkesutbildningen.

Synpunkter på de andra ändringsförslag som gäller ordnandet av utbildning som handleder för examensutbildning och rätten att ordna utbildning.

Bildningsalliansen anser att det är viktigt att de folkhögskolor som redan nu anordnar påbyggnadsundervisning och har tillstånd till det även i fortsättningen kan få anordnartillstånd för HUX-utbildning. Det är viktigt att det finns ett tillräckligt brett nätverk av aktörer som kan ordna HUX-utbildning för att kunna garantera tillgänglig utbildning. Folkhögskolorna har också internat som möjliggör inkvartering vid behov. Folkhögskolorna har goda möjligheter att samarbeta med lokala och regionala läroinrättningar samt har erfarenhet av det från tidigare.

Andra synpunkter

Bildningsalliansen vill lyfta fram det behov av speciallärare och studie- och yrkesvägledare som finns inom det svenskspråkiga utbildningsfältet. Fortbildning och behörighetsgivande utbildning behövs kontinuerligt och resurser bör allokeras till det. Kompetenta och behöriga studie- och yrkesvägledare behövs för att kunna garantera att studerande vägleds in på rätta studiebanor och att reformen med den utvidgade läroplikten kan lyckas.

Helsingfors 26.10.2021

Ordförande Moa Thors

Verksamhetsledare Henrika Nordin